

Inter- national formue- ret

TORBEN SVENNÉ SCHMIDT

GAD

© G · E · C Gads Forlag 1987

Omslag ved Axel Surland

Sat og trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S,
København

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN 87-12-01712-4

FORORD

Da Danmark ved lov nr. 188 af 9. maj 1984 har sat lovvalgsregler svarende til EF's Kontraktskonvention i kraft, og da det må forventes, at EF's Domskonvention, jfr. lov nr. 325 af 4. juni 1986, i nær fremtid vil træde i kraft, foreligger der så gennemgribende ændringer i de danske internationalprivatretnlige og -procesretlige regler på formuerettens område, at en ny fremstilling er påkrævet. Selv om bogen er udarbejdet med henblik på undervisningen på universitetet, er fremstillingen gjort så omfattende, at det er mit håb, at den også kan være til hjælp, når de praktiserende jurister i den kommende tid skal finde sig til rette med de nye ofte ret komplicerede regler.

En del af bogen (kap. 1, 4, 5, 7 og 8) har tidligere været trykt som manuskript på Aarhus Universitet og været anvendt ved undervisningen. Disse kapitler fremtræder dog her i en ikke ubetydelig rettet stand.

Manuskriptet er afsluttet pr. 1. oktober 1986, hvorfor der ikke har kunnet tages hensyn til senere fremkommet litteratur og retspraksis.

Århus, den 1. oktober 1986

T. Sønné Schmidt

Ved bekg. nr. 724 af 22. oktober 1986 har justitsministeren sat den ovennævnte domskonventionslov nr. 325 af 4. juni 1986 i kraft fra 1. november 1986. EF's Domskonvention er fra denne dato i kraft mellem Danmark og de seks oprindelige EF stater.

T. S. S.

Indholdsfortegnelse

Litteraturforetegnelse 13

Forkortelsesliste 18

Kapitel 1

Indledning 23

1. Hvad er international privatret? 23
2. Lovvalsreglernes begrundelse 25
3. Retskilderne i den internationale formueret 27
4. Lovvalsreglernes opbygning – kvalifikationsproblemet 28
 - 4.1. Genstandsleddet 28
 - 4.2. Tilknytningsfaktoren 33
5. Ordre public 35
6. Anvendelsen af fremmed ret 38
 - 6.1. Skal fremmed ret anvendes ex officio? 38
 - 6.2. Hvorledes fremskaffes oplysninger om fremmed ret? 41
 - 6.3. Manglende oplysninger om indholdet af fremmed ret 43

Kapitel 2

Domstolenes internationale kompetence 46

1. Indledning 46
2. Domskonventionens kompetenceregler 47
 - 2.1. Indledning 47
 - 2.2. Domstolsprotokollen 51
 - 2.3. Domskonventionens fortolkning 53
 - 2.4. Domskonventionens anvendelsesområde 55
 - 2.4.1. Geografiske og tidsmæssige anvendelsesområde 55
 - 2.4.2. Saglige anvendelsesområde 55
 - 2.4.3. Udelukkelsesreglerne i DK art. 1, stk. 2 og art. 57 57
 - 2.5. Domskonventionens generelle kompetenceregel 60
 - 2.6. Kompetencereglerne i DK art. 5-6 63

- 2.6.1. Opfyldelsesværneting 63
- 2.6.2. Værneting vedrørende underholdspligt 66
- 2.6.3. Deliktsværneting 68
- 2.6.4. Filialværneting 69
- 2.6.5. Værneting mod en trusts stifter, trustee eller begunstige-
de 71
- 2.6.6. Værnetingsregler vedrørende søretssager 71
- 2.6.7. Værneting ved flere sagsøgte, adcitation og modkrav 72
- 2.7. Værneting i forsikrings- og forbrugersager 75
 - 2.7.1. Forsikringssager 76
 - 2.7.2. Forbrugerkontrakter 79
- 2.8. Regler om enekompetence 80
 - 2.8.1. Sager om rettigheder over fast ejendom – art. 16, nr. 1 82
 - 2.8.2. Sager om selskaber og juridiske personer – art. 16, nr. 2 84
 - 2.8.3. Sager om indførsel i offentlige registre – art. 16, nr. 3 84
 - 2.8.4. Sager om industrielle rettigheder – art. 16, nr. 4 85
 - 2.8.5. Sager om tvangsfuldbyrdelse – art. 16, nr. 5 86
- 2.9. Værnetingsaftaler 86
 - 2.9.1. Anvendelsesområdet for art. 17 87
 - 2.9.2. Gyldighedsbetingelserne for de af art. 17 omfattede afta-
ler 89
 - 2.9.2.1. Udelukkelse af visse værnetingsaftaler 90
 - 2.9.2.2. Værnetingsaftalen skal angå et bestemt retsfor-
hold 90
 - 2.9.2.3. Formkrav til værnetingsaftaler 90
 - 2.9.2.4. Værnetingsaftalens gyldige tilblivelse 93
 - 2.9.2.5. Værnetingsaftalens materielle gyldighed 93
 - 2.9.3. Værnetingsaftalens virkning 94
 - 2.9.4. Stiltiende værnetingsaftale ved sagsøgtes fremmøde 95
- 2.10. Kompetence med hensyn til foreløbige retsmidler 97
- 2.11. Efterprøvelse af kompetencen – forkyndelser i udlandet 99
- 2.12. Litispændens og indbyrdes sammenhængende krav 101
- 3. Kompetencereglerne uden for domskonventionen 104
 - 3.1. Hjemtingsreglerne 104
 - 3.2. De internationale undtagelsesværneting 106
 - 3.3. Værnetingsaftaler 109

- 3.4. Opholdsværneting og godsværneting 112
- 3.5. Værneting for modkrav 119

Kapitel 3

Anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede retsafgørelser 120

- 1. Indledning 120
- 2. Domskonventionens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse 122
 - 2.1. Indledning 122
 - 2.2. Anerkendelse af fremmede retsafgørelser 124
 - 2.2.1. Begrebet anerkendelse og anerkendelsesproceduren 124
 - 2.2.2. Betingelserne for anerkendelsen 127
 - 2.2.2.1. Indledning 127
 - 2.2.2.2. Ordre public 128
 - 2.2.2.3. Anerkendelse af udeblivelsesdomme 129
 - 2.2.2.4. Uforenelighed med en i anerkendelsesstaten truffet
eller anerkendt afgørelse 131
 - 2.2.2.5. Præjudicielle afgørelser 132
 - 2.2.2.6. Domsstatens kompetence 132
 - 2.3. Fuldbyrdelse af fremmede retsafgørelser 134
 - 2.4. Fuldbyrdelse af fremmede officielt bekræftede dokumenter og retsfor-
lig 139
- 3. Anerkendelse og fuldbyrdelse af nordiske afgørelser 140
 - 3.1. Den ældre retstilstand 140
 - 3.2. Den nordiske domslov 141
 - 3.2.1. Indledning 141
 - 3.2.2. Den nordiske domslovs anvendelsesområde 142
 - 3.2.3. Betingelserne for anerkendelse og fuldbyrdelse 145
 - 3.2.4. Fremgangsmåden ved fuldbyrdelse – litispændens 145

Kapitel 4

Kontraktstatuttet 147

- 1. Indledning 147
 - 1.1. Definition 147
 - 1.2. Den historiske udvikling af lovvalgsreglerne 147
 - 1.2.1. Lovvalget, bortset fra parternes valg af den kompetente
lov 147

- 1.2.2. Partsautonomien 151
- 2. Konventionen om kontraktlige forpligtelser 154
 - 2.1. Konventionens baggrund 154
 - 2.2. Kontraktskonventionens anvendelsesområde 156
 - 2.3. Lovvalgsreglerne om kontraktstatuttet 160
 - 2.3.1. Partsautonomien 160
 - 2.3.2. Lovvalget, når parterne ikke har indgået aftale herom 163
 - 2.3.3. Lovvalget i visse forbrugerftaler 167
 - 2.3.4. Lovvalget ved individuelle arbejdsaftaler 170
 - 2.4. Bestemmelsen om ufravigelige regler i art. 7 171
 - 2.5. Lovvalgsregler angående aftalens materielle og formelle gyldighed 181
 - 2.5.1. Aftalens eksistens og gyldighed 181
 - 2.5.2. Formkrav 183
 - 2.5.3. Lovvalget vedrørende kontraktshabiliteten 185
 - 2.6. Kontraktstatuttets anvendelsesområde 187
 - 2.7. Lovvalgsregler vedrørende kreditorskifte 189
 - 2.8. Bevisspørgsmål 190
 - 2.9. Andre bestemmelser i kontraktskonventionen 191
- 3. Lovvalget vedrørende mellemmandens kompetence 192

Kapitel 5

Internationale løsørekøb 199

- 1. Indledning 199
- 2. Løsørekøbslovens anvendelsesområde 201
- 3. Lovvalgsreglerne vedrørende internationale løsørekøb 203
 - 3.1. Partsautonomien 203
 - 3.2. Lovvalget, når parterne ikke har indgået aftale herom 206
 - 3.3. Lovvalget vedrørende varens undersøgelse 208
- 4. Ordre public 209
- 5. Ny løsørekøbskonvention 210

Kapitel 6

Veksler og checks 211

- 1. Indledning 211
- 2. Habilitet 211

- 3. Form 213
- 4. Retsvirkningerne af veksel- og checkforpligtelser 214

Kapitel 7

Erstatning uden for kontrakt 217

- 1. Komparativ oversigt vedrørende lovvalget 217
- 2. Lovvalget vedrørende ansvarsgrundlaget 220
 - 2.1. Argumenter for lex loci delicti reglen 220
 - 2.2. Lex loci delicti ved distancedelikter 221
 - 2.3. Parternes fælles bopælslov (lex communis) 213
 - 2.4. Lovvalget på grænseområdet mellem erstatning i og uden for kontrakt 228
 - 2.5. Lovvalget vedrørende visse særlige erstatningsretlige spørgsmål 232
 - 2.5.1. Erstatningshabilitet 232
 - 2.5.2. Ansvar for andre personer 233
 - 2.5.3. Skadelidendes medvirken 234
 - 2.5.4. Familieimmunitet 234
- 3. Særlige skadetyper 235
 - 3.1. Skader ved skibsfart 235
 - 3.2. Produktansvar 236
- 4. Erstatningens størrelse 237

Kapitel 8

Tinglig beskyttelse 240

- 1. Indledning 240
- 2. Fast ejendom, skibe og luftfartøjer 241
- 3. Løsøre og værdipapirer 242
 - 3.1. Aktivitet er ikke blevet flyttet til et andet land 242
 - 3.2. Aktivitet er blevet flyttet til et andet land 243
- 4. Simple fordringer 251

Kapitel 9

Konkurs 253

- 1. Indledning 253
- 2. Skifteretternes internationale kompetence 254
- 3. Lovvalget 255

4. Retsvirkningen af fremmede konkurser 256
5. Den nordiske konkurskonvention 258

Kapitel 10

International voldgift 266

1. Indledning 266
2. Retsgrundlaget 267
3. Voldgiftens tilhørsforhold 271
4. Voldgiftsaftalen 274
 - 4.1. Lovvalget vedrørende voldgiftsaftalens eksistens og gyldighed 274
 - 4.2. Virkningen af voldgiftsaftalen 277
5. Voldgiftsrettens lovvalg ved sagens afgørelse 278
6. Anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser 280
 - 6.1. Anerkendelse 280
 - 6.2. Fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser 280
 - 6.2.1. Fuldbyrdelse under New York-konventionen 281
 - 6.2.2. Fuldbyrdelse uden for New York-konventionen 283

Bilag A. Lov nr. 324 af 4. juni 1986 om ændring af retsplejeloven 284

Bilag B. Lov nr. 325 af 4. juni 1986 om EF-domskonventionen m.v. 287

Bilag C. EF domskonventionen med protokol 290

Bilag D. Domstolsprotokollen 309

Bilag E. Tiltrædelseskonventionen af 9. oktober 1978 (uddrag) 313

Domsregister 317

Sagregister 323

LITTERATURFORTEGNELSE

- Anton* A. E. Anton: Civil jurisdiction in Scotland, Edinburgh 1984.
- Basedow* Jürgen Basedow: Europäisches Zivilprozessrecht. Allgemeine Fragen des Europäischen Gerichtsstands- und Vollstreckungsübereinkommens (GVÜ). I Handbuch des internationalen Zivilverfahrensrecht, Bd. I, Tübingen 1982.
- Betænkning* Betænkning nr. 1052 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager m.v. (EF-domskonventionen). Afgivet af retsplejerådet, København 1985.
- Bogdan* Michael Bogdan: Svensk internationell privat- och procesrätt, 2. uppl., Lund 1985.
- Bogdan, Konkurs* Michael Bogdan: Internationell konkurs- och akkordsrätt, Stockholm 1984.
- Bogudgaven* Kommentarer til danske højesteretsdomme 1950–1962, København 1964.
- Borum* O. A. Borum: Lovkonflikter, 6. udg. under medvirken af Allan Philip, København 1967.
- Bülow-Böckstiegel* Arthur Bülow & Karl-Heinz Böckstiegel: Der internationale Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen, Bd. I, Abt. 606. Erläuterungen zu dem Übereinkommen über die gerichtliche Zuständigkeit und die Vollstreckung gerichtlicher Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen. Bearbeitet von den Herausgebern und Hartmut Linke (Art. 5–15, 25–30), Gerd Müller (Art. 16–24, 31–39) und Dieter Schlafen (Art. 2–4, 40–60), München 1977.
- Cheshire & North* Cheshire & North's Private international law, 10. ed., London 1979.

EF's Kontraktskonvention og Domskonvention er trådt i kraft i henholdsvis 1984 og 1986, hvilket har bevirket væsentlige ændringer i de danske lovvalgsregler om kontrakter og i reglerne om danske domstoles internationale kompetence, ligesom princippet om dommes »frie bevægelighed« inden for EF nu også gælder for Danmark. Bogen giver en udførlig redegørelse for disse ofte komplicerede nye regler og behandler desuden de formueretlige lovvalgsregler uden for kontraktsområdet, de internationalprivatretlige regler om konkurs og reglerne om international voldgift.

Forfatteren er professor i international privatret og komparativ ret ved Aarhus Universitet.